

KORZÓ-MOZI

Igazgató VAS SÁNDOR.

Telefon 11-85.

Kedden, január hó 26-án

**A
Kinematographia szenzációja**

Izgalmas artista dráma.

A fekete család.

Artista dráma 5 felvonásban.

Minden eddigi mutatványt felülmul!

Soha nem látott
artista mutatvány!

Izgalmas! Szenzációs!

Valamint az új
kísérő műsor!

Előadások 5, 7 és 9 órakor

Rendes helyárak!

A haretér közelében cigány mellett.

— Aage Madelung cikke. —

Sátoraljai hely, január havában.

Vacsora után mindenki, akinek módjában áll, elmegy a kávéházba egy feketére, vagy újságot olvasni, kártyázni, esetleg billiárdozni. Külön-külön törzsasztaluk van itt a dzsentriknek, a tisztelknek, az ügyvédeknek és a jobb polgároknak. A falon térkép lóg, mely meglehetősen nagy vonásokban ábrázolja a hadszínteret. Ezen a térképen már sok ütközet zajlott le, anélkül, hogy a világ állása lényegesen megváltozott volna. Kilenc órakor hangolni kezdik a cigányok hegedűket. A szerszámokból elégedetlen hangok törnek elő, zúgnak, nyikorognak vagy halkan cincognak, mintha valaki röviden és haragosan füttyülne összeharapott fogai között. A cigányprimás hanyagul főlemelkedik, mutatja a közönséget, hátat fordít neki és a banda hangos indulóba kezd, miközben a primás felső testének ide-oda hajlásával jelzi a taktust. Játsszanak és senkiséen hallgatja őket. Az emberek hangosabban beszélgetnek, hogy a zene túl ne harsogja őket. Amint a zene elhallgat, megint halkabban beszélnek. Csak egy hang nem alkalmazkodott az átmenethez és tovább kiabál, míg egyszerre csak önmagától megijedve, szintén mérséklődik, majd egészen elhallgat. Ilyen a kezdet. Az est első órájának szerencsésen vége és talán a másodiknak is.

Közben új vendégek is érkeztek, jobbára átvonuló tisztelk. Néhányan találkat adtak itt feleségeiknek, esetleg — más valakinek. A vörösén erezett márványasztalokból itt-ott borosüvegek nőttek ki. Édesen, aranyosan és kéjt lehelően csillog a pohárban a tokaji. A cigányok is nekimelegszenek. Magyar nóták és dallamok hangzanak a hegedű és cimbalomhurokiból, vadul és bánatosan. A szülőhelyeknél, amikor a banda csak halkán kíséri a primást, az lassan-lassan előbbre megy a közönség felé, mintha a legmegfelelőbb helyet keresné, ahol befejezze a nótát. Egész testével játszik, de még mindig uralkodva magán, még mindig tűz nélkül. Egészen otthonos a maga hívásában, sőt nagyon jól játszik és ráadásul született zene-mimikus. A szünetekben szivarozik és teát iszik rummal. Ha valamelyik jóakarója megkínálja egy pohár borral, leereszkedőleg közeledik annak asztalához, állva iszik, félhalkán beszél, természetesen és bizalmaskodva, mint valaki olyan, aki ismeri a világ titkait és aki maga is jóakarója lehetne az illetőnek.

A három billiárdon ide-oda futnak a fehér és piros golyók, láthatatlan és hatalmas törvényeknek engedelmessé. Katonatisztelk játszanak. Van köztük egy civil is. Az illető angol, hamisítatlan angol, aki Magyarországon, anélkül, hogy bárki is alkalmatlankodnék neki, krambolázik. Egy mágnásnál volt nyelvtanító, de azután jobbnak látta a városban magánórákat adni, amíg aztán a háború kitorése után csak a zöld billiárdasztal maradt meg számára. Magyarországon senkinek esze ágába se jut, hogy rossz néven vegye ettől a félszemű embertől, hogy legelkeseredettebb ellenségünk országából származik, de bizonyára sok mindenen törheti a fejét, amikor a mi fogoly testvéreinkkel való angol bánásmódról olvassa a jelentéseket...

A vörösén erezett asztalokon itt-ott szaporodnak az üres palackok. Az üres üvegek ellenőrzés okából maradtak az asztalok, de talán a kép ünneplésére végett is. Zajcs este ígérkezik: a galíciai tisztelk, akik a kassziros leánytól (nem bevezetetlenül) védelmezett büffé mellé tolták az asztalaikat, magyarul kezdenek beszélni. A jelenlévő többi kevés hölgy számokkal fordított arányban emelik az atmoszféra feszültségét.

Három nagyon fiatal, szőke ulánustiszt jó be a kávéházba. Bécsiek, mert az ulánus-

tisztelk közt a lengyeleken kívül mások is vannak. A bandához közel egy asztalhoz telepszene, bort rendelnek és komoran poharznak. Vajjon intett valaki közülök a cigánynak?! De az közeledik hozzájuk siró-rivó hegedűjével: „Valahol egy kis lány ablaka alatt”... hangzik gyöngyharmatosan a fátyolozottan szóló hurokból. Sompolyogva, mint az alvajáró, hodkórosan, sápadtan közeledik a cigány feléjük, akik fejüket összegugyva körülülük az asztalt. Egészen közelről érzik a nóta megfogalmazását és megszületését, hallják az ezerszeresen rezgő hurokat és a sok cigánynemzedék dalával átítatott nótafának a visszhangját oly hatalmas bensőséggel, mintha ők maguk volnának az a bar-na, hanggal terhes hegedű, amelyet egy isten ragadott a baljába és vonóval a jobbja-ban szerelmesen simogat. Egyikük tétován tekint fel a cigányra, aki uralkodik a fülein és az érzékein, beltalál a cigány éjfékete, me-reven néző szemébe, amely egyenesen és me-rően reája szegződik. A testiségnek ezen át-szellemült közelségétől visszaborzad, erőszakosan elfordítja róla a tekintetét és kábultan és bágyadtan a földre szegzi, amíg elhang-zott a dal és a cigány odébb állott. De még alig ocsudtak fel, ő és két bajtársa, a cigány megint föléjük hajlik. Valeert játszik, bécsit, úgy játssza, hogy szülővárosuk, az egyetlen, a maga fényével és levegőjével megjelenik a lelkük előtt. Átlátszó, csillogó selyemszövetek suhognak titokzatosan fehérvállu leányala-kokról. Az ifjuság illata, az első és utolsó szerelemé, liliumfehér lehetetkék, majd pi-pacs-vörös viharoként uszik az éjszakai órá-ban. A három ulánus lelkében letérdelt: más-nak az ideje van most, az elbueszás órája az anyától, aki méhe alatt hordta, megszülte és felnevelte őket... És a varázsló, a cigány folyton játszik. A három ulánus felsőhajt. Mozdulatlanul hallgatják a honi dalt. Már nem bírják el, már nem akarják hallgatni és — miként az izsakosok az italozást — még sem tudnak szabadulni attól, hogy fenékgig ne őrítsék a honvágy poharát: „Oh szülővá-rosumk, anyánk, barátnénk, te egyetlen-ünk!...” Majd megjelenik előttük Erdély fejedelmének, a fölkelő Rákóczinak a fekete cigánynője, a jósnő; Rákóczi cigánynője ját-sza a hegedűn az érces tárogatót. Rákóczi ré-gi, magyar várában újra felzendül a tárogató: Harc és halál, dicsőség és győzelem! Dob-pergés és golyózápor közepette mennek a ku-rucek rohamra, harcra és szerelemről énekelnek. Magyarország vad és szomorú ka-tonanótáit csinálják, amelyeket a tárogató átharsogtat a bérceken, amelyek három év-század óta hangzanak... Más kurucnóta! A hegedű húrjából tisztán és kéjesen esendül a nóta, mint az örök életet adó, tokaji ó-bor. Énekel a hegedű, mint az aranyos, gyön-gyös kolibri, amely csalogányhangjával, sze-relmes elbűvöltséggel csodát művel... Így szólnak a hurok a fekete cigány keze alól a három ulánus fülébe, hogy mindenről meg-emlékezzenek és mindenről megfellekedze-nek, csak arról nem, hogy — férfiak...

Hirtelen föláll egyikük. Oly hirtelen, hogy a cigány egy lépést hátrál. „Die Wacht am Rheint!” kiáltja neki oda. Föláll a két bajtársa is... „Die Wacht am Rheint!” kiáltja több hang. A kávéházban mindenki föláll. Néma esend és e esendből föltör ün-nepiesen, mint a zoltár, a német dal. Egy hang intonál, még egy és még sok, míg mind-nyáján komolyan és bizakodóan éneklék ezt az imádságot... A dal után ismét esend. Némán állanak ott mindnyáján. Aztán fele-letül felhangzik a magyar himnusz: *Isten áldd meg a magyart!* Ajtatosan és hűséget ígérve száll a dal minden szívből, hadd hall-ják mindenütt, baráti és ellenséges földön egyaránt...

Igy játszanak és énekelnek Magyarorszá-gon háborúról és szerelemről, minden emberi műnek és minden nagy eposznak e két hor-dozó oszlopáról...

Adakozzunk az ingyentejre!